

OBSAH

1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY.....	1
1.1 Vývoj ekonomického myslenia.....	1
1.2. Úvod do ekonomickej teórie.....	6
1.2.1 Makroekonómia.....	7
1.2.1.1. Všeobecne uznávané makroekonomické ciele modernej ekonomiky.....	8
1.2.1.2. Vládne zásahy do súkromného sektora.....	8
1.2.1.3. Ekonomická analýza, politika ochrany životného prostredia a makroekonomické ciele.....	9
1.2.1.4. Cena alternatívnych možností.....	9
1.2.1.5. Rekapitulácia.....	10
1.2.2 Mikroekonomika.....	10
1.2.2.1. Úvod do cenového systému.....	10
1.2.2.2. Ponuka, dopyt a trhová rovnováha.....	11
1.2.2.3. Vplyv environmentálnych opatrení na činnosť firmy.....	13
1.2.2.4. Externality: opatrenia na ochranu životného prostredia a náklady firmy.....	13
1.2.2.5. Hodnota peňazí v čase.....	15
1.2.2.6. Kapitálové náklady v porovnaní s prevádzkovými nákladmi a nákladmi na údržbu.....	18
1.2.2.7. Úroková miera a makroekonomické podmienky.....	18
2. METODICKÉ PRÍSTUPY K OCEŇOVANIU NEOBCHODNÝCH TOVAROV (ZDROJOV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA).....	21
2.1. Ozrejmienie pojmov ekonomická hodnota a ekonomická efektívnosť.....	21
2.2. Externé efekty a trhové zlyhania.....	21
2.3. Teoretické rozpracovanie metód oceňovania prírodných zdrojov a životného prostredia.....	22
2.4. Prevencia a náprava environmentálnych škôd - legislatíva.....	27
2.5. Aplikačný rámec uvádzaných metodických prístupov k hodnoteniu zdrojov ŽP.....	27
3. NÁSTROJE ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY.....	39
3.1. Priame nástroje environmentálnej politiky.....	39
3.2. Nepriame nástroje environmentálnej politiky.....	40
3.3. Ekonomické nástroje ochrany životného prostredia.....	42
3.3.1 Poplatky.....	43
3.3.2 Obchodovateľné povolenia.....	44
3.3.3 Zálohové systémy.....	45
3.3.4 Zdanenie energie v Európskej únii.....	45
3.3.5 Ekonomické nástroje v odpadovom hospodárstve.....	47
3.3.5.1. Ekonomické nástroje uplatňované v odpadovom hospodárstve SR.....	48
3.4. Dopad ekonomických nástrojov do systému environmentálneho manažérstva.....	49
3.4.1 Ekonomické nástroje uplatňované v odvetví vodného hospodárstva.....	50
3.4.2 Ekonomické nástroje uplatňované pri ochrane ovzdušia.....	50
3.4.3 Ekonomické nástroje ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu.....	51
3.4.4 Ekonomické nástroje uplatňované v lesnom hospodárstve.....	51
3.4.5 Environmentálne aspekty ochrany životného prostredia v daňovej sústave SR.....	52
3.4.5.1. Environmentálne dane.....	52
3.4.5.2. Environmentálne fondy.....	53
4. MOŽNOSTI VYUŽITIA TRHOVO ORIENTOVANÝCH NÁSTROJOV AKO NÁSTROJOV ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY EU.....	55
4.1. Trhovo orientované nástroje v kontexte EÚ.....	55
4.2. Rast, pracovné miesta a čisté životné prostredie - prípad pre reformy environmentálnych daní.....	56
4.3. Reforma subvencií, ktoré škodia životnému prostrediu.....	57
4.4. Možnosti ďalšieho uplatnenia TON pri ovplyvňovaní využitia energie.....	57
4.4.1 Zefektívnenie a rozvíjanie smernice o zdanení energií.....	57
4.4.2. Vzájomné pôsobenie zdanenia energií s ďalšími trhovo orientovanými nástrojmi, najmä so SOEK EÚ.....	58
4.5. Možnosti ďalšieho využitia TON v politike životného prostredia.....	59
4.5.1 Riešenie vplyvu dopravy na životné prostredie.....	59
4.5.2. Využívanie TON na riešenie znečistenia a ochrany zdrojov.....	60
4.5.2.1. Voda.....	60
4.5.2.2. Odpadové hospodárstvo.....	61
4.5.3. Využívanie TON na ochranu biodiverzity.....	61
4.5.4. Využívanie TON na riešenie znečistenia ovzdušia.....	62

5. OBCHODOVANIE S EMISNÝMI KVÓTAMI SKLENÍKOVÝCH PLYNOV.....	65
5.1. Princíp fungovania trhu s emisnými kvótami.....	65
5.1.1. Trhová rovnováha.....	66
5.1.2. Úspory z obchodovania s emisiami.....	68
5.2. Obchodovanie s emisnými kvótami v SR.....	70
5.2.1. Schéma obchodovania podľa zákona.....	70
5.2.2. Systém obchodovania.....	70
5.2.3. Účtovanie emisných kvót.....	72
5.2.3.1. Kúpa emisných kvót.....	72
5.2.3.2. Predaj emisných kvót.....	73
6. EXTERNALITY.....	77
6.1. Environmentálne externality a environmentálna záťaž ekonomiky.....	77
6.2. Problematika externalít na príklade dopravy.....	79
6.2.1. Spoločenské náklady dopravy.....	79
6.2.1.1. Externé zisky a externé náklady dopravy (externé efekty dopravy).....	81
6.2.2. Porovnanie spoločenských a extemých efektov.....	82
6.2.2.1. Spoločenské náklady a zisky.....	82
6.2.2.2. Externé náklady a zisky.....	84
6.2.3. Interakčné úrovne medzi dopravným sektorom a inými sektormi.....	84
6.2.4. Externality vyplývajúce z výstavby infraštruktúry verzus externality využívania infraštruktúry.....	85
6.2.4.1. Externality spojené s výstavbou infraštruktúry.....	85
6.2.4.2. Externality z využívania infraštruktúry.....	86
6.2.5. Trhový princíp individuálnej a priamej kompenzácie.....	88
6.2.6. Internalizácia extemých nákladov dopravy.....	89
6.2.6.1. Vecná štruktúra externých nákladov dopravy.....	89
6.2.6.2. Princípy internalizácie externých nákladov dopravy.....	92
7. ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO.....	95
7.1. Podnik a životné prostredie.....	95
7.1.1. Podnikateľské stratégie správania k životnému prostrediu.....	95
7.1.2. Konkurenčné výhody z aktívneho prístupu k ochrane životného prostredia.....	96
7.1.3. Environmentálny manažment na podnikovej úrovni.....	97
7.2. Problematika efektívnosti environmentálnych investícií.....	99
7.2.1. Metódy hodnotenia efektívnosti hmotných investícií.....	99
7.2.2. Metódy kvantifikácie efektov z realizácie environmentálnych projektov.....	100
7.2.3. Podnikové environmentálne inovácie.....	101
7.2.4. Diskontovanie v environmentálnych projektoch.....	101
7.3. Zhmutie nových prístupov podnikovej sféry k riešeniu environmentálnych problémov.....	102
8. ODPADY.....	107
8.1. Zneškodňovanie odpadov.....	107
8.1.1. Charakteristika odpadov.....	107
8.1.2. Zloženie domáceho odpadu.....	107
8.1.3. Skládky.....	108
8.1.4. Spaľovne.....	109
8.2. Zhodnocovanie odpadov.....	109
8.2.1. Materiálové zhodnotenie odpadov.....	110
8.2.1.1. Možnosti zhodnotenia vybraných druhov odpadu.....	111
8.2.2. Energetické zhodnotenie odpadov.....	114
8.2.3. Peletovanie.....	117
8.2.4. Kompaktovanie.....	117
8.2.5. Briketovanie.....	117
8.3. Technológia zhodnocovania odpadov a ich súčasné uplatňovanie v SR.....	118
8.3.1. Likvidácia a zhodnocovanie odpadu.....	118
8.3.1.1. Skládkovanie.....	118
8.3.1.2. Spaľovanie.....	119
8.3.1.3. Kompostovanie.....	120
8.3.1.4. Recyklácia.....	122
8.3.2. Špecifiká a riziká pri likvidácii odpadu.....	123
8.3.2.1. Riziká pri likvidácii odpadu skládkovaním.....	123
8.3.2.2. Náčrt riešení pri skládkovaní.....	124
8.3.2.3. Riziká pri likvidácii odpadu spaľovaním.....	124

8.3.2.4. Opatrenia na zmiernenie negatívnych vplyvov spaľovania	125
8.3.3. Súčasný stav v zhodnocovaní odpadov v SR.....	125
8.4 Recyklácia odpadov.....	127
8.4.1 Prehľad možného využitia niektorých druhov odpadov.....	128
8.4.2. Recyklačný fond.....	137
ZÁVER.....	149

PRÍLOHY:

1. OBCHODOVANIE S EMISNÝMI KVÓTAMI SKLENÍKOVÝCH PLYNOV
2. EKOTERMINOLÓGIA V RÁMCI PRÁVNÝCH PREDPISOV

ZOZNAM SKRATIEK

LITERATÚRA